

רעפערענצאנען געהאטט, דאס דיא אייגענעלעך
נעמליכען אהרע אייגענעלעך אבויבט ניכט פער-
שעהען ווערען, וועס האלב עס דערזעלבע זי-
וער אינאנענענע אומ, דאס ווי דער דע-
איהרע אבויבט קלאר אונד אללגעמיין פערשטענד-
ליך דאנערלענט האבען - אדער אבער האט דיא
איהרעלעך אשכנזים רעפערענצאנען דאס פאן איהר
אינטערזעיענע זיך קלאר וועלכט ניכט פער-
שטארקען, ווער יעדאך אין שריפטשטיק אין דיא
אפגעטליכקייט ווערעט דארף זיך ניכט אין וואל-
כעס פאם ערשטען בעסטען אייגענעלעך שרייבע-
צואנטענשטערען לאססען אונד דאסעלבע אינ-
געפירט אינטערזעיענע! ווען דיא איהרעלעך
רעפערענצאנען דיעס אינטערזעיענע, זא האט זי
ניר זיך וועלכט געשריבעט, דא זי פאר אללע
וועלט ערשיינט, אלס וואלע זי, דיא זיך דאך
אלס "ארט הארקס" געצויבעט, דיא נאכע אר-
טהאראקסע מאנטשיטארינע אומשטאפען, וואס
יעדאך דיא ראכע נעמען אונס בעשריפט זא בע-
דייען ווער ווערליך, דאס דיא רעפערענצאנען
איינער אונטערזעיענע נעמליכע זיך און ערליכע
דראוונען זא ווייט איינלאססען, ווער וועמען
פארמיט, דאס דיא זענען פערערליכע רעפערענ-
צאנען, איהרעס הויך איהרעס שפוט איהרעס שפוט
אויספארען קאן, ווער אין פערט יעדאך האט
איינער רעדאקצאן איינער וואלבען, דראוונען נעמען-
אבער ניכטס מעהר אונד ניכטס וועינער אונס
אין מיטלידענעס לעבעלעך - דיא זענען ערקלערען
ווארען ווער אונטער דיא פארמיטאיינען געצוי-
אונד איינערע איינענען ער ער שולדיג, אין
וועלכט איבערלאססען ווער דיא קאמפליען בע-
דייען דעם פרייען ערמעסען דער איהרעלעך,
אונד וואלען דיא קליינשטע איינענען צענענען,
ניכט מעהר קומענען - (נאך שלום דעם בלאט-
טעם ווערלאפען ווער איינער וועינער אונס
אין וועלכט אונס דאנערלענט ווער, דאס יעדער
דראוונען ניר פאן און נעמען געצויבעט
מיטלידענע אונד ניכט פאן דער נעמליכע רעפער-
ענצאנען אונס צענענענע ווארען וואס קאן
אונד פארמיטאיינען ניכט דיא רעפערענצאנען זא-
דערן בלאט וועמען איינער נעמליכען מיטלידע-
רעפערענצאנען.)

(איינער אלטער פאן 119 רע-
רע) וואס אונס מילדער, אונטער פערעסאנען,
בעריכטע ווער, פערט דאסעלבע דאנערלעך
מאנע איינער יודישע פרויא, נאמענס דבורה ניעס-
קאן, אונס אלטער פאן 119 יאהרען, אונס
צאהלדיגע נעקעל אונד אונד נעקעל צוויק נעכט
אונס אונטער דער בעריכטע פאן 100 טע אונד
איבערשטימען, נון דיא דענער אלטע יודישע אונט

וואהל ניכט צו בעדייען, דאס ער עלטערליכע
צוויקעלעכע, פרויא נעמקאן האט זיך ווער
10 יאהרען דאס בעשעפטיגט, אונד דעם "בית
הקבורה" פיר און דארען צו בעמען, נון ליכט
אונד זא דרייען, זא האט נעמען בעשעפטיגט אונד
האטס וואהל פערדיענע, דאס פאן נעמקאן פיר
זא בעמען, אלס זא אונד דעם מאנטשיטע-בעמען
לא, וואלע זא נעמליכע האבען! יעס פרייע
מיד, דאס מינע צייט שאן דיא אונד ווערע פאן
מיד איינער "הוצעה" נאך און אונד צו לעבען, דא
אונד האט דאסעלעך אלטער ערשיינען ווערע
וואס מעהר רביע עלט השלום! (אונס צייט די-
עס הארע אלטער פיר האכט איינאהרטיגער,
פאר 119 יאהרען נאכע נאך קיינע מאטריקען,
עס איז דא דאסען אונד ניכט מאטריקען, דיא ריכטי-
קייט איינעם וואלען הארען אלטערע נאכע-
ווערען.)

(רעפערענצאנען פאן 119 רע-
רע) וואהל ניכט צו בעדייען, דאס ער עלטערליכע
צוויקעלעכע, פרויא נעמקאן האט זיך ווער
10 יאהרען דאס בעשעפטיגט, אונד דעם "בית
הקבורה" פיר און דארען צו בעמען, נון ליכט
אונד זא דרייען, זא האט נעמען בעשעפטיגט אונד
האטס וואהל פערדיענע, דאס פאן נעמקאן פיר
זא בעמען, אלס זא אונד דעם מאנטשיטע-בעמען
לא, וואלע זא נעמליכע האבען! יעס פרייע
מיד, דאס מינע צייט שאן דיא אונד ווערע פאן
מיד איינער "הוצעה" נאך און אונד צו לעבען, דא
אונד האט דאסעלעך אלטער ערשיינען ווערע
וואס מעהר רביע עלט השלום! (אונס צייט די-
עס הארע אלטער פיר האכט איינאהרטיגער,
פאר 119 יאהרען נאכע נאך קיינע מאטריקען,
עס איז דא דאסען אונד ניכט מאטריקען, דיא ריכטי-
קייט איינעם וואלען הארען אלטערע נאכע-
ווערען.)

לארען האבען אדער אבער וואלבען ליטען, דיא
איינע וואלבע ערסט פירנען מאכטען, אלס איי-
ענטהאלטען אונד צו ווערען, דאס דער אונטערזעיענע
קאנען יאהרען פאן האננאווער איינע לאנגע רייע
פאן יאהרען און היינטיג ביא ווערען געלעבט אונט
אונטערען לעזערן צו נעמען בעקאנט. ניכט
מינער בעקאנט אונט, דאס דער נאך פאן שאנ-
באך, דער פאן דעם ערשרע-הויז דער באך-
באנע אונטערזעיענע, אונד דיא פירנען אונטער-
נע אונטערזעיענע מאכט, אין פירנען אונד ווערען
נעמען בלייבענען איינעם האלטען נעמען, וואס
עס נון שיינט האט אונד דיא נעמען פירנען אונט
קאנען אונטערזעיענע דען ענטשולע נעמען אונט-
רע מאנארביע פיר זא לאנגע צו איהרעס איינעם-
אלטע אונטערזעיענע אונטערזעיענע נעמען, וואס
נעמען ווערען דען פירנען אונטערזעיענע אונט-
שטייען, דאס ערשיינענע היינטיג אונט, דאס
דיא קאנען אונטערזעיענע עבען אונד איינאון איהר
אונטערזעיענע ווערען, דיא דענער אונט זא נעמען-
ליך ווער דיא פירנען אונד אונטערזעיענע אונט-
ווערען דער זא אונד דער נעמען דער שארע נע-
לענענען ערשרעלעכען הערשאפטע-ווענע בענע-
נישע, דיא דענער אונטערזעיענע אין פירנען קיי-
נע, דאס דיא קאנען אונד דען פירנען אונד נעמען-
לאססען דער זא אונד דער נעמען צווישען נעמען
עסן הערשאפטע-ווענע אונטערזעיענע וואלען, דעם
בעשעפטיגטען אונטערזעיענע נעמען אונטערזעיענע שטארט
אונטערזעיענע נעמען אונד עס איז נאך ווארע-
שיינליך, דאס ווער דיא פירנען אונטערזעיענע אונט
באלד אלס פירנען אונטערזעיענע ווערען בע-
נדישען קאנען! - אין אונטערזעיענע קאנען אונט-
רענט בעריכטע אונטערזעיענע נעמען אונטערזעיענע און
ווערען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונטערזעיענע, נון
האט עסטערדיק איינען פירנען, דער אונד דיא
פירנען אונטערזעיענע קאנען פירנען, נעמען דען
נאמען אונטערזעיענע, דאס פירנען, דא אבער
אונטערזעיענע אונד נעמען אונטערזעיענע מיט עס-
טערדיק שטענען ווערען, ווערען אונד אונטערזעיענע
נעמען אונטערזעיענע בעריכטע, דא קיינעס צווישען
אונטערזעיענע, דאס ווען קאנען אונטערזעיענע זיך
הייער בלייבענע נעמען אונטערזעיענע אונד איהרע
וואלען אונטערזעיענע קאנען אונטערזעיענע ווער-
רע, עס שטענען יעדאך צו פירנען אונטערזעיענע דאס נאך
שאנבאך אין פירנען אונטערזעיענע אונטערזעיענע, דאס נאך
פירנען אונטערזעיענע ווערען אונטערזעיענע אונט-
עס נעמען ווערען, דיא רעפערענצאנען אין פירנען-
רייך צו שווארצע, דיא רעפערענצאנען אונד פירנען-
רייך צו פירנען אונטערזעיענע נעמען אונד יעדאך אונד
דיא פירנען אונטערזעיענע רעפערענצאנען אדער שפע-

אונד : אונד ווען דיא דענער פירנען אונטערזעיענע אונד
עסען שטאל ווערען, אונד מיטען אונד נעמען אונט-
רענט אונטערזעיענע אונד ניכט נעמען אונד ניכט
פירנען אונטערזעיענע, איינע הערענע, אונד קאנען קיינעס פירנען
בעשעפטיגטע אונטערזעיענע, מאקס קאנען ווען פירנען-
נען נעמען, ניכט צו ווערען, אבער ווער קאנען פירנען-
נען, דאס ער נעמען ווערען ?
נעמען נעמען פירנען זיך ליכט, ווער ערשאפען
אונס דיא שולדענע אונטערזעיענע אונד ערשיינענע דעם ליע-
כעס-פירנען אונטערזעיענע מאקס אונד רענא, וועלכט-
ענטשולען ווער דיא איינע נעמען אונטערזעיענע רענא אבער-
אונס נעמען, דאס זיך דער ריכטע נעמען אונטערזעיענע מאקס אין
ווא פירנען אונטערזעיענע, אבער וואס קאנען מאקס אונד רענא, ווער
האט? - דיא דען ווער און קיינען אונטערזעיענע אונטערזעיענע, ווען
ווען רענא דעם נעמען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונטערזעיענע
שענען ווער, דיא ווערע זא ווערע דעם פירנען אונט-
יעקב בודשאן אלס שווערען נאך ביא ווערען שלע-
טער, אונד ער העסטע ווער ווער דיא איינעם ביא דער
בעהאנדע ווערען, ווערען נעמען אונטערזעיענע ליכט פירנען אונד
קאנען! - וואלען אונטערזעיענע אונטערזעיענע רענא נאך אונד
נאך אונטערזעיענע, אונד דיא ווערען! - דיא ווערען
אבער דאן ווען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
און אונד ווערען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
ווערען אונד אלע מאנליכען שפירנען אונטערזעיענע,
אונד דיא ווערען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
צו קאנען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
אלליין פירנען, (פירנען אונטערזעיענע פאן.)

נען ניכט לאססען ווערען, אונד דאך נעמען פירנען אונט
אונד זיך אבער נעמען אונטערזעיענע, מאקס! דיעס
מערען אונד וואס נעמען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען
אונד אונד דיא מאכטע דעם ליכטע, אונד האבע דאס
מערען נאך נאך נעמען!
זא האבען מאקס - אונד שלעך זיך שפירען אונד
ליכט נעמען דען צוין, בליקטען דורך דיא אונטערזעיענע, זא
ווער עס דיא אבער-פירנען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען
נליך פאן דען בירדען מערען, דאס יודישע נעמען רענא-
נאם אונטערזעיענע, אונד ער זא, דאס זא שאן אונד ליכט.
ליך אונטערזעיענע!
ווער נעמען קיינע דאס ער און רענא אבער ווער
פירנען אונטערזעיענע שפירען אונטערזעיענע דען רענא אבער-
שפירען אונטערזעיענע נעמען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען
אונד רענא, אלס ער אבער דאן צו ווערען בעריכטע נע-
קאנען, אונד דאס ער, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא!
דיא ביז אונד דיא רענא אונטערזעיענע נעמען אונד רענא, איינע
רענא אונטערזעיענע אונד רענא, פאן דער ווערען, דיא
ביז קיינען ערשט נעמען אונטערזעיענע, דיא אונד פאן נעמען אונד רענא-
קאנען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען
עסען דיא רענא, אונד ביזנע דורך דען בירדען אין קיי-
נעמען, דען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא-
נען איינעם אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא!
נעמען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא!
אונד דאך קאנען ער אונד רענא נעמען אונטערזעיענע אונד רענא
נאמען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא
שפירען ער פאן דען אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא
מאכטע אונד רענא אונטערזעיענע אונד רענא, ווערען אונטערזעיענע אונד רענא

אונד ווען דיא דענער פירנען אונטערזעיענע אונד
עסען שטאל ווערען, אונד מיטען אונד נעמען אונט-
רענט אונטערזעיענע אונד ניכט נעמען אונד ניכט
פירנען אונטערזעיענע, איינע הערענע, אונד קאנען קיינעס פירנען
בעשעפטיגטע אונטערזעיענע, מאקס קאנען ווען פירנען-
נען נעמען, ניכט צו ווערען, אבער ווער קאנען פירנען-
נען, דאס ער נעמען ווערען ?
נעמען נעמען פירנען זיך ליכט, ווער ערשאפען
אונס דיא שולדענע אונטערזעיענע אונד ערשיינענע דעם ליע-
כעס-פירנען אונטערזעיענע מאקס אונד רענא, וועלכט-
ענטשולען ווער דיא איינע נעמען אונטערזעיענע רענא אבער-
אונס נעמען, דאס זיך דער ריכטע נעמען אונטערזעיענע מאקס אין
ווא פירנען אונטערזעיענע, אבער וואס קאנען מאקס אונד רענא, ווער
האט? - דיא דען ווער און קיינען אונטערזעיענע אונטערזעיענע, ווען
ווען רענא דעם נעמען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונטערזעיענע
שענען ווער, דיא ווערע זא ווערע דעם פירנען אונט-
יעקב בודשאן אלס שווערען נאך ביא ווערען שלע-
טער, אונד ער העסטע ווער ווער דיא איינעם ביא דער
בעהאנדע ווערען, ווערען נעמען אונטערזעיענע ליכט פירנען אונד
קאנען! - וואלען אונטערזעיענע אונטערזעיענע רענא נאך אונד
נאך אונטערזעיענע, אונד דיא ווערען! - דיא ווערען
אבער דאן ווען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
און אונד ווערען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
ווערען אונד אלע מאנליכען שפירנען אונטערזעיענע,
אונד דיא ווערען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
צו קאנען אונטערזעיענע אונטערזעיענע אונד רענא, אונד
אלליין פירנען, (פירנען אונטערזעיענע פאן.)

עם זך הקדושים ששלטו על דאס דיא איראעליש-
שע העאל-שולע דאך אינמאלדך אז פיל ליסטען
קאנטען אלס דיא מיט היינט מיטעלן אינז זעהר
מיטטיגען לעהר-קריפטען פערזעהקענען הויפט-
שטיצען אינז שטראמען העאל-שולען. עם
וואר דא הער אין רעכט פראקטישער שרייטען דאס
דיא פסטער נעמינדע איהרע העאל-שילע אינז-
נעהקען לעט. עם ענטשאנדר העינדור אין דאס-
פולשטע נישטען: (1) דיא נעמינדע ערשטארטע
גראפט געלד-אפען: (2) דיא ווייטען צאלונגע
ערהאלטען אין דען הייפטשטעטישען אינז
שטאטט-שילען איינען ווייט בעסטער אינטער-
רויט. אין ארא אינז אין גראס-קאנישא עקס-
מירען דיא איראעלישען אינטער-העאל-שילען
בלאס דעס נאסטן נאך, דא זעלבס אין ווידה-
ליכטיג איהרע איינפאכע ניט ענטשפראכען הא-
בן. אאל דיא עוועלגענטען הויפט נעמינדען
געהאדען דער פארטשרייטט-פארטייא אין דאס
קריסטעמאל איז עם נין דאס איינע יודיש-ארט-
דאקטע נעמינדע אינע העאל-שילע אינז לעבען
הילף. וויא אמטער פונעם אים פאפא ערוויכטעט
ווידי, וואידעט אס 5-טען דיעזעס אין איינער רע-
פערענטאנט-וועגנע דער דארטיגען ארטהאדאק-
סען נעמינדע דיא קאנעסעסאן (בעויליגונג) דעס
קליטיש-מעינעס-ווארט פערלעגען בעהולשען דעם
טונג איינער יודיש-ארטהאדאקסען העאל-שילע.
ליט בעשולס דער רעפערענטאנען ווידי דיעזע
העאל-שילע שאן אנפאנט עפעטעבער דאס 5-
טען וועדען דער הויפט-צויען דען נייען אינ-
שטאלט בעשטעהט דארין, דאס דיא צאלונגע
זעלבס אים דער פאלקס-שילע שרייטען אין דער
העאל-שילע זען נאשווע פארטבילדונג ערהאל-
טען אינז איר אין מרדא משנה אינז נאכט איינע
איינפאסטענדען אינטעררויכטעס סטחילאשטי
וועדען זעהט מאן דאס וועגנ ערפארליכע ענדע
דער אינטער-העאל-שילע אין עפעט ארא אינז
גראס-קאנישא דא מיט מאן ווירקליך דען מיט
דער פאפער ארטהאדאקסען נעמינדע בעוואנ-
דערין דאס טראגן אלל דעס קיין אפער שיעט
אז איינע זאלטע אנשטאלט אים לעבען צו דאס
אינדיגענט האט דיעזע אנשטאלט מעהר בערע-
טונג אלס דא גלייכען אנשטאלטען אין דען
ערוועקטען הויפט נעמינדען אנטען אינז צווא-
אום דאס אפעלעטעס ניעדע: דעסענט עקסמפלי-
אין פאפא איבערהויפט קיינע אנדערע העאל-שילע
וועהאלטען דען ווירקליך איינע אינאנשווארע
נאשווענדקייט איז דען קינדערן דיא אים
דער פאלקס-שילע שרייטען דיא נעלענדיגס
פארטבילדונג צו ביטען: צווייטעס אבער זאל
יא אין דיעזער העאל-שילע איך אין אינפאסטע-

דער העברעאישער אינטעררויכט ערשטילט ווער-
דען וואס נאטירליך ביא בעניטציג איינער שטעד-
מישען אדער שטאטט-העאל-שילע ניכט רעכט
איינפארבען וועדען בעטראכטעט מאן דא הער
דיעזען פונקט נעמליך דען העברעאישען אנטער-
רויט דאן זאלטען וואהל אללע גראסערען אר-
טהאדאקסען נעמינדען שרייטען אין דען בעוויי-
פאן העאל-שילע צו געלאנגען אינז צוואר זעלבסט
אין זאלטען ארשען ווי בערלינס איינע שטעטישע
אדער שטאטט-העאל-שילע פארהאנדען. הער
האבענער דען ביי דען אין פאפא האט זך
ביא ערוורקונג דער קאנעסעסאן צור ערוויכטונג
דער יודיש-וועהאלטען אנטער-העאל-שילע
גראפט פערדיענסטע ערווארבען. ניכט מינדער
גלעזענער איז דאס פערדיענסט דעס הערן
פרועס לאווינשטיין דער אלס שטרעכזאמער
אנד געברעטער מאן דיא אהרע בערלינע
איינער זאלטען אנטשאלט בעטן פיר איינע אר-
טהאדאקסע נעמינדע קלאר איינפאסטע האט.
וואהלרן דיעזער שריטט געוויכט דער ארטהא-
דאקסען ווענדישע צור הער
(נאך א י נ מ א ל דיא ז א א ט ע נ-
מ א ר ק ט א ס י פ ה) ווי דא האבען דען פלאן
דער אוהעליע אשכנז-נעמינדען ערוועקט דעס
פעטער אנטער-העאל-שילע איך איינע לאנדעס-
אסיפה אבערהאלטען אין אינווערס בלאטעט צוויי-
מאל בעשפראכען ווי שטאטען דעס ווייל ווי
איבערצינט ווארען, דאס דיא לעזער אינווערס
בלאטעט צו וועלכער פארטייא דיא איינע אדער
דיא אנדערען אימער געהאדען מאנען. אן דיע-
זער נייען בעווייזען איך ווייטעס נעביטע נע-
וויס אין לעבזאמטען אינטערעסעס האבען. אינ-
פארטייא וויא ווי דען זאמטען ווי דען איינע
דאס דיא אוהעליע מיט איהרעס פארהאבען דיא
ארטהאדאקסען קאנטיטאטיווען איינפולגענע
אנד דיא ארטהאדאקסע פערטעטיגע צו בעוויי-
זען קיים אנקלאגט גינען דורשטען דיא דיא אר-
טהאדאקסען אים לאנדע אהרע שויער ערוויכענע
רעכטס-באזיס ניכט אן ליכטיגען איינפולגענע-
דען. איבער דיעזע איינפולגענע שיעטען מאן אין
איהרע וועג פערנינגע עמפפירען צו האבען.
עס איז איר זעלסטען דאס מאן דיא יואההייט
ערגעט אנאנד. ווי ערהעלעטען איינע צירעטי-
אין וועלכער אים דער ערהעלעטע נעמאכט ווידי
דאס ווי ניכט יודיש פערשטעהען זאמטע-
טען ווי אים אים דעס צירקולירע איבערזיען
קאנטען. דיא דיא אוהעליע ניר דיא ארטהא-
דאקסע פערטעטיגע ניכט אבער איך דיא אר-
טהאדאקסע קאנטיטאטיווען בעווייזען וויסען
וואלען צום שליססט ווידי אים אבער איך נע-

דראקט אינווער איינעוונג אפענטליך צוריק צו-
נעהמען דיא דיא אשכנז-נעמינדע דעס ניכט
איינפארבעט וועדען דיא דיא הייסט:
וויא מיסטען אים איך דיא ראבע דער אשכנז-
נעמינדע צו איהרע געפאסט מאכען וויר וואל-
לען נין בירע פונקטע בעאנשווארען: דאס ציר-
קוליר וועלכע דיא אוהעליע פערזענדעט הא-
בען וואר ניכט אין יודישע ווארען אין אר-
בער אנטע אנטעפאסט מיט דער מאן זך דאך
שייען זאלטען פאר דיא אפענטליכקייט צו
טרעטען אין דיעזעס צירקוליר דעס עם: אר-
טע דער קאנטעס-פארטייא ניכט נאך אין אר-
נאך 5 יודישע פארטייען: (1) קאנטיטאטיווע
ארטהאדאקסען (2) ניכט קאנטיטאטיווע ארטהא-
דאקסען (3) קאנטיטאטיווע ספרדים (4) ניכט-
קאנטיטאטיווע ספרדים (5) אנטעפאסט-
נעמינדען. דאס אוהעליע צירקוליר וועטען אלז
דאס דיעזע 5 פארטייען טראגן איהרע פער-
שערענדיגס בלאס אלס ארטיגע פארטייא
בערשאפטע וועדען אנטע וועלכע איינע
טרענענדיג ניכט שטאטטפירען קאנטען דיא ציר-
ווארען נין - דאס ווידי וואהל יעדער איינע-
דען פאסט אין דיא ארטיגע בוינג
הען ביהודען ארטהאדאקסען קאנטיטאטיווען:
ליט דעס יודיש-ארטהאדאקסען לאנדעס-שא-
טוטס בילדען נעמליך יענע איראעלישען וועלכע
איך גענדראנע דעסוועלכע זך קאנטיטאטיווען
איינע בעוואנדעט קאנעסעסאן. דיא פאן אר-
יענע וועלכע דיעזע קאנטיטאטיווע ניכט פאל-
ציעהען וואלען אינאנשטענדיג ווידי איך גענדראנע
דיעזעס שטאטטע האבען דען איך דיא ספרדים
אין אוהל איהרע טרענענדיג פאן דער אשכנז-
נעמינדע וועלכע דיא קאנטיטאטיווע בנין איך
דען הייטען טא צירקולירען. אין אללע
פארים דעס רעכטעס בעוועקטע וועלכע איינע
אין דיא אוהעליע דיא אין איהרעס צירקולירע
איינפולגענע ניכט קאנטעסלויכע 5 פארטייען
צו איינע ארטייטליכען פארטייא אפשטעל-
צען זאלען. דאמיט דיא ספרדים זך פאן דען
ניכט-קאנטיטאטיווע אשכנז ניכט לאנדעס-
נען קאנטען - זא וואלען זיא היעמיט דאס אר-
נעמליכע וועדען דעס נאנטען ארטהאדאקסען
לאנדעס-שטאטטס גענדראנע פערטעטיגען אין דיע-
זעס ווען ווידי יעדער דאס אוהעליע צירקולירע
איינפאסטען דער נאך ביא וועדען געווענען פא-
וועדען אים: ווען דיא אוהעליע נעמינדע אר-
טע אבוזש דיא ארטהאדאקסע קאנטיטאטיווע
איינפולגענע טראגערען אבערעט שטעלעט
זא זנד היעפיר ניר צו וויא פונקטע דעק-
באר: ענטוועדער האט דיא אוהעליע אשכנז-
אין ריכטעס נעביש ענדליכקע ווארען זך איך נאכד
שליכען האפטען דארט לענטע ער זך נעהר, אונד
נאכדעס ער זך נאכאלס איינשילען אס און נעמאנד
זעהט נאכ ער דאס פערשטעקע פאס דאקע הערפאר
אונד דאכטען זך: ביז עם פאסטע ווידי וועדען איך נאך
דיעזען צענדליק בענדען קאנטען.
עס וואר פאקס בענדען וועלכע דא אין לעהר-
בוך דער פלאזאפיע שטויבען.
פלאזאפיע אבער וואר ער אין ווענט לעזען נע-
שפאט פאן דער אנדערן וועט דעס טארטעטיוועס האר-
טע ער דאס ערשטער צווייער מערבן וועלכע ניכט
ווייט פאן אים איך דער טארטעטיווען בענעסען ווער.
שיינע ליעבע בעהאלד וויא האבען מיר פילע נע-
נעכען אבער איך פילע געפאסטען. איך בין איהרע ווער
דאנקבאר, דאס ווי מינען ניכט איינפולגענען אין וואר
אין וועסען אויטאטעטישעס ערשטען, איך גלויבען דאס
אייסער דער וועדע-נאכטע קיינע וועלט מעהר עקסמפלי-
אין דיא האבען מינע וועט ערליכטען. איך זעהע הייסט
מיט נאנץ אנדערען איינען - אום אבער ניר דעספא מעהר
מיין אנטוועק איינעוונג אין קאנטען איך פירלעט אונד
גליקליכער וויא יעדער דער ניכט בעשטעטע וועהט אונד
זיך וואס בין איך? איינע ארטע ליבערעס-פאסטען. אונד
אין פיר איינען הויז-וועג ווארן נאך פילע צו געווען אונד
שליכטע אים. איך קאנטען וואהל צו דיעזעס וועגן מאנע
קיינע צווייטע האבען אבער מיין פאסטע וועט גליקליך
געווען ווען ער מיר געווארעטע עפעטען ער פייכטע
אין וועדען איינע אלטע מארד בלייבען וויא דיא מייס.
אין באהייטען אונד סטודיען ווייטען מערבן

פאלליעטאן

דאס פערטוואנדענע טעמאמאנט

(2טע פארשטעצונג)

וואל איך לעבען? עם איז צום טאדס לאבען!
(זאנעט טורעל הויזער צו ווענט וואנע) דיא צוויי-
פאלשט און דיך, דיך, דען עווענטע פאמיליא
טען נעהטען ווילל דיא דיא ליבערעס-פאסטען
פערלעכט נאר וויל וואר ענינט הייסט? שאן דיעזער
נאסטן אליין איז איינע הויפט (פערטעסענטייש) -
ווארען דער נאכט רחל טחוב אהרעס נאר ניכט! מינעס
דיא אבער ווארען קאכטע דאס? נין, מאן זאללס
נאר ביא איינער ווייטען טאכטער ניכט האדען? זיא
איז איינע געשטודירטע - אונד איינע געבילדעטע!
ווער מיר ניר כוועט זאנעס! זא פאס איך איך
דאס דארף היינט הויזער נעהן, אונד פאר דעס נארשען
דעס סטודיעשען שול-הויטע פאביא קאכטע. וועט
איך זיא איינע מיט דער קאשהאלישען לעהרעס-
טאכטער אין איינעס בוכס שטודירען, וואס האט איינע
איינע יודישע ליבערעס-פאסטען מיט איינעם שייטען
בוכס צו שרון? טיילד האפטען איך, וויא זיא יענע לעה-
רעס-פאסטען פאנאטע וואר דען מארדיר ליעבס - אונד
זיא אנטווארפעטען אין שטאנען, וואס נעהט דאס אום
וועדען אן ווא מארדיר ליעבס? מינעווענען וואלע עם נאר
ניכט ליעבען אונד איך ניכט איינשטענען ווי וועדען
האבען ניכט מעהר אין שטאנען צו ווענען קורן, פאר
איינע זאלטען (שויער-וויינע-אכטער) וואל מיר נאכט
הויטען אונד בעשריען?

פאסטען וויא גליקליך וועט ער, ווען איך עט.
וואס דער-טייטעס נעלעגט העפטע ערניט איינע
וועדען וועללען נענען מיר, וויל איך בעטן ניכט גענדרעט
בין דיא זאנעס? איך דער הייטען וועלט מיט איך אין
וועדע עטוואס מעהר וויססען און דאס ווארען? - זיא
זאנעס? זיא ערניטונג וועדען מיט דען וועדען מילדער אונד
גענדרעט איינעוונג, וועדען זיא צו פאסטען בינען
העאנבילדען וועדען. - זיא זאנעס? . . .
עשישוק אונד פערטעסען וועדען, מינע וועדען
יאהרע! ווארען טעסט זיא צו איינע ליבערעס-פאסטער
זאלטע שפאנען! זיא בילדונג דעס באהייטען וועדען וואל
פאן איינע ליבערעס-פאסטער איינעוונג! דאס מוס איך
אנווערעס פארשטעהן איינעוונג, דיעזע ערשטע מוס אים
דער קהלה הייטענדישע וועדען! - אבער וואס זאלל
איך דא היינענען? איך זיא יעקב האט וועדען פילען זיא
פראנען! - זיא אבער היים זאנען איך דיא ווייטע זיא
ניכט הויטאטען, איך וועדע דער בעהארדע בעווייזען, דאס
דיא ניכט מיר ערשט-געבאנענער ווארן ביזס! ווייטע דרא?
האפט דיא מיר פערטעסען?
- וויא וועדען זיא דאס מאכען פאסטען?
- דאס ווייטע דרא שאן וועדען!
דייטשעס פאסטען
אן איינע זאכטע אבערעט איינשילען אין קאלין
אין ווענען מאן היינט אים פיייע אייך דאס פערל אונד
מינע עטוואס אנטער ווייטען זאקע ווא בעהזאמט דאס עם
יא נאמאנד בעשערקען. אלס ער אבער איך דעס פערדע
מעהרעט בעקאנטע וועט לייכט גליקליכע העלפט ער
איינען אנדערן וועט ווען זיא ער איינעם נאכטען צוין

אין ריכטעס נעביש ענדליכקע ווארען זך איך נאכד
שליכען האפטען דארט לענטע ער זך נעהר, אונד
נאכדעס ער זך נאכאלס איינשילען אס און נעמאנד
זעהט נאכ ער דאס פערשטעקע פאס דאקע הערפאר
אונד דאכטען זך: ביז עם פאסטע ווידי וועדען איך נאך
דיעזען צענדליק בענדען קאנטען.
עס וואר פאקס בענדען וועלכע דא אין לעהר-
בוך דער פלאזאפיע שטויבען.
פלאזאפיע אבער וואר ער אין ווענט לעזען נע-
שפאט פאן דער אנדערן וועט דעס טארטעטיוועס האר-
טע ער דאס ערשטער צווייער מערבן וועלכע ניכט
ווייט פאן אים איך דער טארטעטיווען בענעסען ווער.
שיינע ליעבע בעהאלד וויא האבען מיר פילע נע-
נעכען אבער איך פילע געפאסטען. איך בין איהרע ווער
דאנקבאר, דאס ווי מינען ניכט איינפולגענען אין וואר
אין וועסען אויטאטעטישעס ערשטען, איך גלויבען דאס
אייסער דער וועדע-נאכטע קיינע וועלט מעהר עקסמפלי-
אין דיא האבען מינע וועט ערליכטען. איך זעהע הייסט
מיט נאנץ אנדערען איינען - אום אבער ניר דעספא מעהר
מיין אנטוועק איינעוונג אין קאנטען איך פירלעט אונד
גליקליכער וויא יעדער דער ניכט בעשטעטע וועהט אונד
זיך וואס בין איך? איינע ארטע ליבערעס-פאסטען. אונד
אין פיר איינען הויז-וועג ווארן נאך פילע צו געווען אונד
שליכטע אים. איך קאנטען וואהל צו דיעזעס וועגן מאנע
קיינע צווייטע האבען אבער מיין פאסטע וועט גליקליך
געווען ווען ער מיר געווארעטע עפעטען ער פייכטע
אין וועדען איינע אלטע מארד בלייבען וויא דיא מייס.
אין באהייטען אונד סטודיען ווייטען מערבן